

УДК 612.014,636.4

ГОРМОНАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ЩИТОВИДНОЇ ЗАЛОЗИ У СВИНЕЙ

В.Ф. Коваленко,
С.О. Усенко.

Україна, Інститут свинарства УААН

Вивчали вміст гормонів щитовидної залози в крові свиней різних статевовікових груп. Встановлено переважачою їх кількість у кнурів порівняно з свинками і кастратами. Виявлено постійне зростання рівня цих гормонів у свинок протягом першої половини вагітності та спад їх до настання опоросу.

Останнім часом з погіршенням екологічної ситуації в Україні важлива роль в життєдіяльності організмів належить ендокринним залозам і, зокрема, щитовидній. Характерною особливістю цієї залози є висока здатність тиреоїдних клітин акумулювати йод, що надходить з кров'ю. Йод входить до складу гормонів щитовидної залози - тироксину (T_4) і трийодтироніну (T_3), тому її нормальна діяльність залежить від достатнього забезпечення даним елементом. Особливо це стосується регіонів, де вміст його в ґрунті низький, що спричиняє захворювання людей і тварин на ендемічний зоб, який супроводжується зниженням рівня тиреоїдних гормонів.

Встановлено, що у свиней частіше, ніж у інших тварин, спостерігається вроджена недостатність функції щитовидної залози. У цих випадках виникає необхідність в підсиленні її діяльності.

Враховуючи провідне значення тиреоїдних гормонів в процесах метаболізму і, особливо, захисних функцій організму, в своїх дослідженнях вивчали їх вміст у сироватці крові свиней в різні періоди постнатального розвитку. Зокрема вивчали у тварин різної статі вікову динаміку вмісту тироксину (T_4) і трийодтироніну (T_3) в процесі росту, статевого дозрівання і поросності в умовах регіону оптимально забезпеченого йодом.

Дослідження виконані на 13-ти клінічно здорових кнурцях, кастратах і свинках великої білої породи. Утримання тварин групове: по 2-3 голови в станку. Годівля здійснювалась згідно з кормовими нормами ІС УААН. Кров для досліджень у свиней відбирали щомісячно із передньої порожнистої вени в 120, 150, 180 і 210 денному віці до досягнення їх маси 100 кг. У статевозрілих свинок відбирали також зразки крові в період статевого спокою, охоти, на 15-у, 30-у, 60-у, 90-у, 104-у, 113-у доби поросності та через 12 годин після опоросу. Вміст тироксину (T_4) і трийодтироніну (T_3) в крові визначали радіоімунологічним методом.

Вивчення вмісту T_4 в крові піддослідних тварин показали високу різницю між цими показниками у кнурців – від 58,02 до 95,04 нмоль/л, у кастратів - з 51,35 по 67,13 нмоль/л, у свинок відповідно 50,87- 78,61 нмоль/л. У кнурців найвища концентрація встановлена у 120-ти денних тварин, найнижча - при досягненні живої маси 100 кг. Слід зазначити, що рівень гормону постійно знижувався зі збільшенням віку тварин.

У крові кастратів кількість T_4 була значно нижчою, ніж у кнурців. Встановлено незначне зростання його від 120-и до 180-ти денного віку із подальшим зниженням.

У сироватці крові свинок найвища концентрація спостерігалась у 120 денному віці з подальшим зменшенням на 150 день постембріонального розвитку. У період статевого дозрівання в 180-ти денному віці концентрація T_4 знову зростала, хоч не досягла рівня 120-денних свинок. У подальшому до досягнення живої маси 100 кг кількість гормону різко зменшувалась.

Концентрація T_3 в сироватці крові досліджуваних статевовікових груп була значно меншою, ніж T_4 . У кнурців його рівень був в межах 1,02 - 1,85, кастратів - 0,68- 0,99, свинок 1,06-1,59 нмоль/л. У процесі росту тварин зміни концентрацій T_3 були несуттєвими, але

аналогічними динаміці гормону T_4 . Так у 180-ти денних підсвинків усіх статей відмічено підвищення концентрації T_3 , як це спостерігалось у свинок і кастратів відносно вмісту T_4 .

Переважаання вмісту тироксину над трийодтироніном є свідченням того, що перший, очевидно, виконує депонууючу функцію, оскільки в периферійних тканинах він інтенсивно перетворюється в трийодтиронін.

У статевозрілих свинок вміст T_3 в сироватці крові в період охоти порівняно зі статевим спокоєм зменшується у 1,34 раза. Не виключено, що збільшення концентрації естрогенів під час охоти викликає, до певної міри, пригнічення функції щитовидної залози.

Після запліднення концентрація T_3 в сироватці крові зростає і досягає найбільших значень на 60-у добу з подальшим різким спадом концентрації гормону до закінчення поросності. Така динаміка, можливо, обумовлюється тим, що щитовидна залоза у плода свині формується до 52-ї доби ембріогенезу, а становлення її функції відбувається на 75-у добу.

Після опоросу кількість T_3 поступово зростає, наближуючись до рівня періоду статевого спокою.

Незважаючи на те, що концентрація T_4 більша в десятки разів від T_3 , все ж динаміка вмісту його, в основному, аналогічна останньому, за винятком періоду охоти, коли рівень його більший від T_3 . Очевидно, це свідчить про те, що останній є активною формою, а T_4 – лише його запасною. Тому скачок концентрації естрогенів в сироватці крові свиней під час охоти першочергово зменшує рівень T_3 .

Отже, вміст гормонів щитовидної залози - тироксину і трийодтироніну у крові підсвинків в значній мірі обумовлюється статтю – найбільша їх кількість відмічена у кнурців, а найменша – у кастратів. У процесі росту і розвитку молодняка свиней після 120-денного віку спостерігається поступове зниження тиреоїдних гормонів. У свинок протягом відтворювального циклу найбільша кількість трийодтироніну і тироксину спостерігається на 60-у добу поросності зі зменшенням до настання опоросу, за винятком охоти, коли першого зменшується, а другого збільшується.